(<u>इंग्रजीत टंकलिखित न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद</u>)

[१९९६] ३ एस.सी.आर.२८६

मोहन

- वि. -

श्रीमती आनंदी आणि इतर

१२ मार्च १९९६

[न्या. एन. पी. सिंग आणि न्या. के. वेंकटस्वामी]

दिवाणी प्रक्रिया संहिता, 1908 - कलम 11 - रेस ज्युडीकाटा (निर्णीत बाब) - पूर्वीच्या कार्यवाहीत दाव्याची मालमत्ता जप्त केली जावी की नाही हा खरा वादप्रश्न होता - त्यानंतरच्या कार्यवाहीत बक्षिसपत्र वैध होते का आणि ते बांधील होते का हा प्रश्न होता - पूर्वीच्या कार्यवाहीत बक्षिसपत्राची वैधता थेट आणि सारतः वादप्रश्न नव्हता - असे म्हंटले की, पूर्वीचा निष्कर्ष त्यानंतरच्या कार्यवाहीत रेस ज्युडीकाटा (निर्णीत बाब) म्हणून लागू होणार नाही.

ब आणि त्याच्या पत्नीने, मालमत्तेचे मूळ मालक, उत्तरवादींना बक्षीसपत्राद्वारे मालमत्ता दिली. त्यानंतर ब ने अपीलकर्त्याला मालमत्ता विकली. अपीलकर्त्याने हक्कासाठी मागणी केल्यामुळे, उत्तरवादींनी त्यांचा हक्क जाहीर करण्यासाठी आणि दाव्याच्या मालमत्ता ताब्यात घेण्यासाठी दावा दाखल केला.

अपीलकर्त्याने इतर तीन सह-वादीं सह दाव्यातील मालमत्तेच्या निकालापूर्वी जप्तीबाबत अर्जासह बी विरुद्ध रु.506 म्हणजे विक्री-उत्पन्न च्या वसुलीसाठी दिवाणी दावा (क्रमांक 47-ब 1951) दाखल केला. न्यायचौकशी न्यायालयाने सुरुवातीला अर्ज

मंजूर केला, परंतु पक्षांचे म्हणणे ऐकल्यानंतर जप्ती उठवली. अपीलकर्ता आणि त्याच्या सह-वादींनी 1952 च्या दावा क्रमांक 42-ए द्वारे स्वतंत्र दिवाणी दावा दाखल करून या आदेशाला आव्हान दिले. दरम्यान, 1951 चा दावा क्रमांक 47-ब मध्ये, ब विरुद्ध निकाल देण्यात आला. या आदेशाच्या विरोधात, ब ने अपील केले, परंतु केवळ अपीलकर्त्याच्या विरोधात, जरी इतर तीन सह-वादी होते. ज्या कागदपत्रांच्या आधारे दावा दाखल करण्यात आला होता ती कागदपत्रे फसवणूक करून मिळवण्यात आली होती या टिप्पणीसह अपीलाला परवानगी देण्यात आली. परिणामी, 1951 च्या दिवाणी दावा क्रमांक 47-ब मध्ये पारित आदेशाच्या अंमलबजावणीमध्ये मालमत्ता जप्त करण्याचा अपीलकर्त्याचा अधिकार पूर्णपणे नष्ट करण्यात आला आणि त्यानुसार जप्तीसाठीचा दिवाणी दावा क्रमांक 42-अ देखील रद्द करण्यात आला.

अपीलकर्त्याने इतर तीन सह-वादी ज्यांच्या बाजूने 1951 च्या दावा क्रमांक 47-ब मध्ये दिलेला हुकूम अजूनही अबाधित राहिला, त्यांच्या जागी स्वतःला बदलले आणि 1956 च्या दिवाणी अपील क्रमांक 4-अ मध्ये डिक्रीच्या विरोधात अपील दाखल करून त्याने 1952 च्या दिवाणी दावा क्रमांक 42-अ मध्ये कार्यवाही सुरू ठेवली. दाव्याच्या मालमत्तेची जप्ती करण्यास परवानगी देण्यात आली होती.

अपीलकर्त्याचा युक्तिवाद असा होता की दिवाणी अपीलातील निकाल सध्याच्या खटल्यात रेस ज्युडीकाटा (निर्णीत बाब) म्हणून लागू होते. न्यायचौकशी न्यायालयाने हा युक्तिवाद मान्य नाही केला. पहिल्या अपील न्यायालयाने आणि नंतर उच्च न्यायालयाने न्यायचौकशी न्यायालयाचे मत कायम ठेवले. त्यामुळे व्यथित होऊन, अपीलकर्त्याने हे अपील दाखल केले होते.

ही अपील फेटाळत न्यायालयाने

म्हंटले : 1. 1952 च्या दावा क्रमांक 42-अ मधील खरा वादप्रश्न दाव्याची मालमत्ता जप्त केली जाऊ शकते की नाही हा होता, असा निष्कर्ष काढण्यात उच्च न्यायालय योग्य होते. बक्षीसपत्राची वैधता थेट आणि सारतः वादप्रश्न नव्हता ज्याचा निर्णय सध्याच्या दाव्यात होणार होता. त्यामुळे 1956 च्या दिवाणी अपील क्रमांक 4-अ मधील निर्णय *रेस ज्युडीकाटा* (*निर्णीत बाब*) म्हणून लागू होणार नाही.

[290- जी-एच; 291-ए; 292-सी]

2. अपीलकर्त्याने दाव्याच्या जमिनीचा रिक्त ताबा तीन महिन्यांच्या आत सोपवावा. जर तो असे करण्यात अयशस्वी ठरला, तर उत्तरवादींना ही डिक्री अंमलात आणण्याचा अधिकार असेल, ज्यात दरम्यानचा नफ्याचा समावेश असेल. [292-एफ]

दिवाणी अपील अधिकारिता : 1987 चा दिवाणी अपील क्र. 1994.

1977 च्या एस.ए.क्र. 275 मधील मुंबई उच्च न्यायालयाच्या 16/22.8.85 तारखेच्या न्यायनिर्णय आणि आदेशावरून.

अपीलकर्त्यासाठी व्ही. ए. बोबडे आणि ए. के. संघी.

उत्तरवादींसाठी एस. व्ही. तांबवेकर (एन. पी.).

न्यायालयाचा निर्णय यांनी दिला

के. वेंकटस्वामी, न्या. : या अपीलात, अपीलकर्त्यांचे विद्वान ज्येष्ठ वकील श्री. व्ही. ए. बोबडे यांनी युक्तिवाद केलेला एकमेव प्रश्न हा होता की ज्या सध्याच्या प्रकरणातून हे दिवाणी अपील उद्भवते, तो *रेस ज्युडीकाटा* (*निर्णीत बाब*) च्या तत्त्वांमुळे

प्रभावित झाला होता का? आपण एकाच वेळी असे निदर्शनास आणून देऊ शकतो की या मुद्द्यावर न्यायचौकशी न्यायालय, प्रथम अपील न्यायालय आणि उच्च न्यायालय यांना एकाच वेळी असे आढळून आले आहे की दावा रे*स ज्युडीकाटा* (*निर्णीत बाब*) च्या तत्त्वाने प्रभावित झालेला नाही. असे असले तरी, विद्वान वरिष्ठ वकिलांनी या प्रकरणावर जोरदार युक्तिवाद केला, जेणेकरून सध्याचा दावा रे*स ज्युडीकाटा* (*निर्णीत बाब*) च्या तत्त्वाने प्रतिबंधित आहे असे आम्हाला पटवून देता येईल.

या प्रकरणाच्या तपशिलात जाण्यापूर्वी, आम्ही असे दाखवून देऊ इच्छितो की पूर्वीच्या दाव्याचा फेरीवरील हे प्रकरण 1966 च्या दिवाणी अपील क्रमांक 473 मध्ये या न्यायालयासमोर आले होते, जेव्हा या न्यायालयाने दिनांक ३.३.१९७१ च्या निकालाद्वारे रे*स ज्युडीकाटा* (*निर्णीत बाब*) शी संबंधित मुद्द्याचा विचार करण्यासाठी आणि त्यावर निर्णय घेण्यासाठी हे प्रकरण न्यायचौकशी न्यायालयाकडे परत पाठविले होते. न्यायचौकशी न्यायालयाने या प्रकरणाचा विचार केला आणि रिमांड केल्यानंतर वादप्रश्न नकारार्थी निर्णीत केला. पहिल्या अपील न्यायालयाने आणि उच्च न्यायालयाने न्यायचौकशी न्यायालयाने घेतलेल्या दृष्टिकोनाशी सहमती दर्शवली. त्यामुळे व्यथित झालेल्या ब अपीलकर्त्याने सर्वोच्च न्यायालयात ही अपील दाखल केली आहे.

रे*स ज्युडीकाटा* (*निर्णीत बाब*) चा वादप्रश्न येथे उत्तरवादींच्या बाजूने एका भिवाने (उत्तरवादींचे वडील) अंमलात आणलेल्या 2.5.1951 तारखेच्या बक्षीसपत्राच्या कायदेशीरपणा, वैधता आणि बंधनकारक स्वरूपाशी संबंधित आहे.

सध्याची अपील ज्या प्रासंगिक आणि संक्षिप्त परिस्थितीत दाखल करण्यात आली, त्याची आता नोंद करता येईलः

भिवा हा दावा मालमत्तेचा मूळ मालक होता. ते उत्तरवादींचे वडील होते.

दिवाणी अपील क्रमांक 21 ए/1942 मधील उक्त भिवा आणि त्याची पत्नी मेंड्री यांच्यातील तडजोडीचा परिणाम म्हणून, मेंड्रीला दाव्याच्या मालमत्तेचा एक चतुर्थांश हिस्सा मिळाला. दोन बक्षीसपत्राअंतर्गत तिने ती मालमत्ता तिच्या दोन मुलींच्या म्हणजे, उत्तरवादी 1 आणि 2, च्या नावे दिली होती. 23.8.51 रोजी नोंदणी केलेल्या 2.5.51 तारखेच्या बक्षीसपत्राद्वारे उक्त भिवाने उत्तारवादींना दाव्याच्या उर्वरित मालमत्ता दिली. उक्त भिवाने अपीलकर्त्याला दिनांकित 13.5.51 च्या विक्री कराराद्वारे दाव्याची मालमत्ता देखील विकली होती. अपीलकर्त्याने दिनांकित 13.5.51 वरील विक्री कराराच्या आधारे दाव्याच्या मालमत्तेच्या हक्काचा दावा केल्यामुळे, प्रतिवादींना संपूर्ण दाव्याच्या मालमत्तेवर त्यांचा हक्क जाहीर करण्यासाठी आणि ताबा परत मिळण्यासाठी सध्याचा दावा (क्रमांक 46 ए/1951) दाखल करणे बंधनकारक होते. न्यायचौकशी न्यायालयाने आपल्या पहिल्या निकालात असे म्हटले आहे की भिवाने अंमलात आणलेले बक्षिसपत्र फसवे होते आणि परिणामी ते अपीलकर्त्याला बंधनकारक नव्हते. तथापि, न्यायचौकशी न्यायालयाने उत्तरवादींच्या बाजूने त्यांच्या आईने उत्तरवादी 1 आणि 2 ला दिलेल्या एक चतुर्थांश वाट्यापुरता विचार करता डिक्री मंजूर केली. उत्तरवादींनी पूर्ण दिलासा न देण्याच्या न्यायचौकशी न्यायालयाच्या निर्णयाविरूद्ध अपील दाखल केले आणि अपीलकर्त्याने दाव्यात अपयशी ठरल्याच्या मुद्देपुरता उलट-आक्षेप दाखल केले. कनिष्ठ अपील न्यायालयाने यामधील उत्तरवादींना दाखल केलेली अपील फेटाळली आणि अपीलकर्त्याच्या उलट-आक्षेपांना मंजुरी दिली. परिणामी, उत्तरवादींनी दाखल केलेला दावा संपूर्णतः अपील न्यायालयाने फेटाळला. अपील न्यायालयाला दावा फेटाळताना असे आढळले की 2.5.51 दिनांकित बक्षिसपत्र फसवे आणि पूर्व-दिनांकित होता. त्यात पुढे असे म्हटले गेले की *रेस ज्युडीकाटा* (*निर्णीत बाब*) च्या तत्त्वानुसार दाव प्रतिबंधित होता. कनिष्ठ अपील न्यायालयाच्या निर्णयामुळे आणि आदेशामुळे व्यथित होऊन उत्तरवादींनी मुंबई उच्च न्यायालयात (नागपूर खंडपीठ) दुसरी अपील दाखल केली. उच्च न्यायालयाच्या विद्वान एकल

न्यायाधीशांनी अपील न्यायालयाने दिलेला निकाल आणि डिक्री ज्याद्वारे उत्तरवादींनी दाखल केलेला दावा फेटाळण्यात आला, ते बाजूला ठेवला आणि त्यांनी केलेल्या निरीक्षणांच्या आधारावर हे प्रकरण नव्याने निकाली काढण्यासाठी न्यायचौकशी न्यायालयाकडे पाठवले. निर्णयाच्या दरम्यान विद्वान न्यायाधीशांना आढळले की खालील न्यायालयांनी दिनांकित 25.5.51 च्या बक्षिसपत्राच्या फसव्या स्वरूपाशी संबंधित तसेच त्याच्या पूर्व-तारखेसंदर्भात प्रतीकथन विचारात घेतांना चूक केली. परिणामी त्या पैलूंवरील निष्कर्ष बाजूला ठेवले गेले. परंतु, *रेस ज्युडीकाटा* (*निर्णीत बाब*) चे प्रतीकथन पहिल्या अपील न्यायालयात प्रथमच घेतले जात असल्यामुळे, उच्च न्यायालयाने पक्षांना वादकथनात सुधारणा करण्याची परवानगी दिल्यानंतर *रेस ज्युडीकाटा* (*निर्णीत बाब*) च्या प्रश्नावर जाण्यासाठी हे प्रकरण न्यायचौकशी न्यायालयाकडे पाठवले. उच्च न्यायालयाने हे स्पष्ट केले की 2.5.51 तारखेच्या बक्षिसपत्राच्या संदर्भात फसवणूक, संगनमत आणि पूर्वीच्या तारखांशी संबंधित वादकथनात सुधारणा करण्याची परवानगी पक्षांना दिली जाणार नाही. उच्च न्यायालयाच्या निर्णयामुळे व्यथित झालेल्या अपीलकर्त्याने सी.ए.क्र.473/66 ची दिवाणी अपील या न्यायालयात दाखल केली. ते दिवाणी अपील 3.7.71 या तारखेच्या निकालाद्वारे निकाली काढण्यात आले. या न्यायालयाने उच्च न्यायालयाच्या फाईंडिंग्स आणि निष्कर्षांना दुजोरा दिला आणि परिणामी अपील फेटाळले. अशा प्रकारे हे प्रकरण रेस ज्युडीकाटा (निर्णीत बाब) शी संबंधित मुद्द्यावर अभिनिर्णयसाठी न्यायचौकशी न्यायालयात गेले. रिमांडनंतर आधी लक्षात आल्याप्रमाणे तिन्ही न्यायालयांनी एकमताने एकाच वेळी असे म्हटले आहे की *रेस ज्युडीकाटा* (*निर्णीत बाब*) चे प्रतीकथन येथे अपीलकर्त्यासाठी उपलब्ध नाही.

आता *रेस ज्युडीकाटा* (*निर्णीत बाब*) च्या मुद्द्याचा विचार करण्यासाठी संबंधित तथ्ये थोडक्यात देऊया.

अपीलकर्त्याने इतर तीन (सह-वादी) सह 23.8.1951 रोजी भिवा यांच्याविरुद्ध रु. 506 च्या वसुलीसाठी 1951 चा दिवाणी दावा क्रमांक 47 बी दाखल केला . त्याच वेळी, त्या दाव्यात आदेश 38 नियम 5 अंतर्गत निकालापूर्वी जप्तीसाठी अर्जही करण्यात आला होता. न्यायचौकशी न्यायालयाने सुरुवातीला वर नमूद केलेल्या बक्षिसपत्रातील मालमत्तेचा निर्णय घेण्यापूर्वी जप्तीसाठीच्या अर्जाला परवानगी दिली. त्यामुळे व्यथित झालेल्या उत्तरवादींनी निकालापूर्वी जप्ती उठवण्यासाठी आदेश 21 नियम 58 अंतर्गत अर्ज दाखल केला आणि पक्षांचे म्हणणे ऐकल्यानंतर न्यायचौकशी न्यायालयाने दिनांक 28.9.1951 च्या आदेशाद्वारे जप्ती उठवली.

हे प्रकरण त्या टप्प्यावर असताना आणि दावा प्रलंबित असताना, अपीलकर्त्याने इतर तीन जणांसह आदेश 21 नियम 63 सी.पी.सी. अंतर्गत (सी.पी.सी. मध्ये 1976 च्या ॲक्ट द्वारे दुरुस्ती करण्यापूर्वी) 1952 चा स्वतंत्र दिवाणी दावा क्रमांक 42 ए दाखल केला ज्यात 1951 च्या दिवाणी दावा क्रमांक 47-ब मध्ये उत्तरवादींच्या सांगण्यावरून जप्ती उठवण्याच्या दिवाणी न्यायालयाच्या दिनांक 28.9.1951 च्या आदेशाला आव्हान दिले. तो दावा म्हणजे 1951 चा 47-ब 30 सप्टेंबर 1952 रोजी भिवाच्या विरोधात निकाली काढण्यात आला. इतर तीन सह-वादी असले तरी उक्त भिवाने केवळ मोहन अपीलकर्त्याविरुद्ध अपील दाखल केले. त्या अपीलाला 1952 चा सी.ए. क्रमांक 64-बी असे क्रमांक देण्यात आले होते. भंडारा येथील विद्वान अतिरिक्त जिल्हा न्यायाधीशांना दिनांक 27.2.1953 च्या आदेशाद्वारे अपील मंजूर करताना असे आढळले की ज्या दस्तऐवजाच्या आधारे अपीलकर्ता आणि इतर तीन सह-वादी यांनी दिवाणी दावा क्रमांक 47-ब/1951 दाखल केला होता, तो दस्तऐवज फसवणुकीद्वारे प्राप्त करण्यात आला होता. या अपीलात उत्तरवादी असलेल्या अपीलकर्त्याने त्या अपील आदेशाला आव्हान दिले नाही आणि त्यामुळे तो अंतिम होऊ दिला. हे लक्षात घेतले पाहिजे की वरील अपील आदेशाच्या दृष्टीने 1951 च्या दिवाणी दावा क्रमांक

47-ब मध्ये पारित केलेल्या डिक्रीच्या अंमलबजावणीमध्ये अपीलकर्त्याला मालमत्ता जप्त करण्याचे जे काही अधिकार किंवा हक्क होते ते पूर्णपणे नष्ट झाले. दुसऱ्या शब्दांत, अपीलकर्त्याला स्वतःहून आदेश 21 नियम 63 अंतर्गत दाखल 1952 च्या दिवाणी दावा क्रमांक 42-ए मधील कारवाई सुरू ठेवण्याचा अधिकार नव्हता आणि न्यायचौकशी न्यायालयाने त्याला फेटाळले होते. त्या अडचणीवर मात करण्यासाठी असे दिसते की अपीलकर्त्याने आपल्या तीन सह-वादींच्या बाजूने साबूत असलेली डिक्री विकत घेतली आणि 1951 च्या दिवाणी दावा क्रमांक 47-ब मध्ये पारित केलेल्या आदेशात त्यांच्या जागी स्वतःला बदलले आणि त्या आधारावर त्याने 1956 च्या दिवाणी अपील क्रमांक 4-अ मध्ये त्या आदेशाविरूद्ध अपील करून 1952 च्या दिवाणी दावा क्रमांक 42-अ मध्ये कार्यवाही सुरू ठेवली. हे लक्षात घेतले पाहिजे की 1956 च्या दिवाणी अपील क्रमांक 4-ए मध्ये दाखल करणे आणि पुढे जाणे हे त्याच्या स्वतःच्या अधिकारात नव्हते तर वर नमूद केल्याप्रमाणे त्याच्या सह-वादींच्या अधिकारांचे नियुक्तकर्ता किंवा हस्तांतरणकर्ता म्हणून होते. 1956 च्या 4-अ या अपीलमध्ये असा निष्कर्ष काढण्यात आला होता की, अपीलकर्त्याला खसरा क्रमांक 472/54 आणि 485/29 (वर नमूद केलेल्या बक्षिसपत्रात संबंधित मालमत्ता) मधील 4,83 एकर जमीन जप्त करण्याचा अधिकार आहे.

1956 च्या दिवाणी अपील क्रमांक 4-ए मध्ये दिलेला निकाल सध्याच्या दाव्यात रे*स ज्युडीकाटा* (*निर्णीत बाब*) म्हणून लागू होतो, असा युक्तिवाद अपीलकर्त्याच्या विद्वान वकिलाने केला आहे.

उच्च न्यायालयाने लेखी वादप्रतिवादाची सखोल तपासणी केल्यानंतर खालीलप्रमाणे निरीक्षण नोंदवलेः

> " मी 1952 च्या दिवाणी दावा क्रमांक 42-अ मधील वादपत्राची प्रत पाहिली आहे. माझ्या मते या प्रकरणातील खरा वादप्रश्न हा होता की

खसरा क्र. 472/54 आणि 485/29 मधील 4.83 एकर जमीन जप्त करता येईल की नाही? माझ्या मते, 2.5.51 या तारखेच्या बक्षिसपत्राची (Exb.P-3) वैधता थेट आणि सारतः वादप्रश्न नव्हता (भर देण्यात आला होता). निर्णयापूर्वी तसेच 1952 च्या दिवाणी दावा क्रमांक 42-अ मधील वादपत्रात जप्तीसाठीच्या त्याच्या अर्जात मोहनने भर दिला होता, तो या आधारावर होता की संपूर्ण काळात खसरा क्रमांक 472/54 आणि बी 485/29 भिवा यांच्या ताब्यात होता. मोहनने भिवा आणि मेंड्री यांच्यातील वादाचाही संदर्भ दिला आहे आणि दावा केला आहे की मेंड्रीला कधीही वादग्रस्त जमिनीचा ताबा मिळाला नाही आणि संपूर्ण ताबा शेवटपर्यंत भिवाचा होता. त्यांनी भिवा आणि मेंड्री यांच्यातील फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम 245 अंतर्गत कार्यवाहीचा संदर्भ दिला जो 3.2.1948 रोजी भिवाच्या बाजूने लागला. माझ्या मते, ही सर्व वर्णने केवळ या गोष्टीवर जोर देण्यासाठी आहेत की संपूर्ण दाव्याच्या मालमत्तेवर भिवाचा ताबा होता. ताबाचा प्रश्न आणि मालकीचा प्रश्न या दोन वेगवेगळ्या गोष्टी आहेत (भर दिला जातो). एखाद्या माणसाकडे मालमत्तेचा ताबा असू शकते आणि तरीही त्याच्यावर त्याचा कोणताही हक्क नसेल. मोहनच्या प्रकरणाचे तात्पर्यार्थ असे होते की, शेवटपर्यंत भिवाच्या ताब्यात जमीन असल्याने, ती भिवा विरुद्धच्या डिक्रीच्या अंमलबजावणीत जप्तीसाठी पात्र होती. 1952 च्या दिवाणी प्रकरण क्रमांक 42-अ मधील वादपत्रात परिच्छेद 8 वरूनही हे स्पष्ट होईल, ज्यात असे म्हटले आहेः

> " 28.9.1951 दिनांकित आदेश रद्द करण्याचा दावा यासह दाखल केला आहे. फिर्यादी पहिल्या तारखेला इतर कागदपत्रे दाखल करेल."

उच्च न्यायालयाच्या वरील तर्कशुद्ध निष्कर्षाशी आम्ही पूर्णपणे सहमत आहोत.

शिवाय, अपीलकर्त्याच्या विद्वान वकिलाने 1956 च्या दिवाणी अपील क्रमांक 4-ए मधील अपील निकालातील निरीक्षणावर भर दिला जो खालीलप्रमाणे आहेः

> " 4.83 एकर जमीन भिवाची आहे प्रतिवादीची नाही, हा एकमेव मुद्दा ठरवायचा आहे. 2.5.1951 या तारखेच्या बक्षिसपत्राच्या आधारे प्रतिवादींपैकी कोणीही हक्काचा दावा करत नाही. ही तथ्ये स्पष्टपणे दर्शवतात की बक्षिसपात्र खोटा आहे. फिर्यादीच्या दाव्याची फसवणूक करण्याकरिता हे अंमलात आणले गेले असावे."

जर वरील उताऱ्यातील शेवटचे वाक्य वेगळे वाचले तर अपीलकर्त्याच्या विद्वान वकिलांच्या युक्तिवादाचे समर्थन करू शकेल. तथापि, परिच्छेद 14 मधील अपील न्यायाधीशाच्या निष्कर्षाकडे, जो निकालातील संबंधित भाग आहे, दुर्लक्ष केले जाऊ शकत नाही. तो भाग पुढीलप्रमाणे आहेः

> "14. फिर्यादी वादपत्राच्या शेवटच्या परिच्छेदात त्यांनी मागणी केलेल्या अधिकथनास पात्र नाहीत कारण त्यांचा दावा आदेश 21 नियम 63 अंतर्गत आहे. तथापि, मला असे वाटते की न्यायाच्या दृष्टीने, 1951 च्या दिवाणी दावा क्रमांक 47-ब मधील डिक्रीची अंमलबजावणी करताना वरील जमीन जप्ती आणि विक्रीसाठी पात्र असल्याचे घोषित केले पाहिजे. "(भर दिला जातो)

जर निकालाचा हा भाग वर काढलेल्या परिच्छेद 7 सोबत वाचला गेला, तर उच्च न्यायालयाने घेतलेल्या निष्कर्षात आम्हाला दोष आढळू शकत नाही, म्हणजे, सध्याच्या प्रकरणात 1956 च्या दिवाणी अपील क्रमांक 4-अ मधील निर्णय रेस

ज्युडीकाटा (निर्णीत बाब) म्हणून लागू होणार नाही.

वरील चर्चा लक्षात घेऊन आणि तथ्यांच्या वर्णनाच्या दृष्टीने, आम्ही असा निष्कर्ष काढतो की या अपीलमध्ये कोणत्याही हस्तक्षेपाची गरज नाही. परंतु, पक्षांच्या वागणुकीवरून आम्हाला असे वाटते की 1951 साली सुरू झालेल्या आणि आधीच्या प्रसंगी या न्यायालयात आलेल्या प्रकरणाचा कदाचित अंत होणार नाही. दोन्ही पक्षांच्या हितासाठी आणि संपूर्ण न्याय देण्यासाठी आणि पक्षांमधील हा प्रकरण संपवण्यासाठी, अपील फेटाळताना आम्ही खालील आदेश देतोः

अपीलकर्त्याने या तारखेपासून तीन महिन्यांच्या आत दाव्याच्या जमिनीचा रिक्त ताबा उत्तरवादींना सोपवावा आणि जर अपीलकर्त्याने वरील तीन महिन्यांच्या करारनिविष्ट अवधित उत्तरवादींना शांततेत रिक्त ताबा दिला तर तो दरम्यानच्या नफ्यासाठी जबाबदार राहणार नाही. जर तो असे करण्यात अयशस्वी ठरला, तर उत्तरवादींना दरम्यानच्या नफ्यासह डिक्रीची अंमलबजावणी करण्याचा अधिकार असेल. खर्चाबाबत कोणतेही आदेश दिले जाणार नाही.

बी. के. एस. अपील फेटाळण्यात आली.

<u>अस्वीकरण</u>

"या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याचा / तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार नाही. तसेच, इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरीता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबाजवणीकरीता वैध मानला जाईल."